

tutkiminen ihmisoikeuksien näkökulmasta, 2) uusien ratkaisujen löytäminen siirtolaisia koskevan viestintäpolitiikan kehittämiseksi sekä 3) sellaisen tiedon tuottaminen siirtolaisten kommunikaatiotilannetta koskevasta tutkimuksista, joka palvelisi viestintäpoliittista päätöksentekoa ja suunnittelua.

Tutkimus on tavoitteiltaan selvästi toiminnallisesti suuntautunut. Tutkimusten kautta pyritään viime kädessä löytämään sellaisia käytännön ratkaisuja, joilla siirtolaisten ihmisoikeuksien toteutumista tiedonvälityksen alueella voitaisiin parantaa. Eräänä tutkimusyhteistyön kokonaistavoitteena on korostaa siirtolaisia koskevan erityisen viestintäpolitiikan tarpeellisuutta. Päätösasiakirjassa todetaankin, että tietoisesti määritelty viestintäpolitiikka muodostaa tehokkaan keinon siirtolaisten ihmisoikeuksien edistämiseksi.

Siirtolaisia koskevan viestintäpolitiikan periaatteet

Konferenssin päätösasiakirjassa vahvistetaan joukko keskeisiä siirtolaisia koskevan viestintäpolitiikan periaatteita. Näistä ensimmäisinä todetaan Helsingin ETY-kokouksen vuonna 1975 kirjaamat periaatteet: 1) Siirtolaisilla on oikeus säännölliseen informaatioon äidinkielellään koskien sekä vastaanottajamaan että lähettäjämään olosuhteita. 2) Siirtolaisille tulisi luoda edellytykset sekä säilyttää yhteytensä kansalliseen kulttuuriinsa että sopeutua vastaanottajamaan kielelliseen ja kulttuuriseen ympäristöön.

Tämän lisäksi konferenssin päätösasiakirjassa todetaan, että siirtolaisten kommunikaatiotilanteeseen vaikuttavat sellaiset tekijät kuin kieli, kulttuuri ja kasvatustieteet sekä siirtolaisuuden sosiaalis-taloudelliset aspektit. Laaja-alaisen viestintäpolitiikan lähtökohtana olisi siksi oltava kaikkien näiden tekijöiden huomioon ottaminen. Viestintäpoliittisessa suunnittelussa ei tulisi myöskään nähdä siirtolaisia vain informaation vastaanottajina tai kulttuurisen sopeutumisen kohteina, vaan heidät tulisi yhtä lailla katsoa kommunikaation ja kulttuurin subjekteina.

Tutkimuksen lopullinen organisaatio muotoutumassa

Käynnistetyn kansainvälisen tutkimusyhteistyön lopullinen organisaatio on edelleen vahvistamatta. Toistaiseksi tutkimusta koordinoi Tampereen yliopiston tiedotusopin laitos, johon tutkimukseen osallistumisesta kiinnostuneiden tutkijoiden ja laitosten toivotaan ottavan yhteyttä 30.6.1984 mennessä. Tämän jälkeen tutkimuksen koordinaatio pyritään siirtämään UNESCO:n harteille, mihin liittyvä aloite tullaan esittämään UNESCO:n yleiskokoukselle tämän vuoden syksyllä.

Koska tutkimuksen idea on aikoinaan syntynyt Helsingin ETY-kokouksen päätösasiakirjan pohjalta, osanotto pyritään keskittämään ETY-kokouksessa mukana olleisiin maihin. Suomesta tutkimusyhteistyöhön osallistunee tutkijoita ainakin Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksesta ja Turun siirtolaisuusinstituutista. Aiheeseen liittyvien hankkeiden koordinoimiseksi suomalaisten tutkijoiden kesken olisi toivottavaa, että siirtolaisten kommunikaatiotilanteen tutkimista suunnittelevat ottaisivat pikaisesti yhteyttä allekirjoittaneeseen.

Taisto Hujanen

Kulttuuritutkimusta Jyväskylään

Jyväskylän yliopiston kirjaston yhteyteen ollaan suunnittelemassa kansallista kulttuuripolitiikan ja kulttuuritutkimuksen tietopalvelukeskusta. Työ on käynnistynyt Taiteen keskustoimikunnan aloitteesta. Tarkoituksena on niveltää Suomi mukaan Unescon European Cultural Data Bank -hankkeeseen. Taiteen keskustoimikunnan teettämästä esiselvityksestä saadut lausunnot osoittivat JYKin sopivaksi keskuksen sijoituspaikaksi. Opetusministeriö ja Suomen Akatemia myönsivät JYKille rahat kahden informaatikon palkkaamiseen elokuusta vuoden loppuun. Tehtävään ryhtyivät Kai Ekholm Oriveden opiston kirjastosta ja Anneli Luoma Tampereen yliopiston kirjastosta.

Suunnittelukautena pyritään tutustumaan keskeisten kotimaisten kulttuurilaitosten ja -järjestöjen dokumentaatiotoimintaan ja informaatiopal-

veluihin sekä selvittämään erityisesti kulttuurihallinnossa työskentelevien tiedontarvetta. Lisäksi hahmotellaan Suomen kulttuuripolitiikan ja kulttuurintutkimuksen bibliografian alullepanoa. Ohjelmassa on myös pari opintomatkaa eräisiin jo toimiviin kulttuurin alan informaatiokeskuksiin pohjoismaissa ja Ranskassa. Miten lyhyenä suunnittelukautena aikeissa onnistutaan, siitä on tarkoitus kertoa tarkemmin joulukuussa.

Kulttuurin ja kulttuuripolitiikan tietopalvelukeskuksen rinnalla pyritään Jyväskylän yliopistoon perustamaan tieteiden välinen nykykulttuurin ja kulttuuripolitiikan tutkimuslaitos. Jyväskylän kaupungin osoittamin varoin palkattiin hanketta kehittämään erikoissuunnittelijaksi VT Katarina Eskola elokuun alusta lähtien. Työn on tarkoitus jatkaa vuonna 1984, jolloin selvitetään pysyvien ratkaisujen toteuttamisen edellytykset. Samalla on ryhdytty käynnistämään eri alojen ja eri paikkakunnilla työskentelevien, kulttuurintutkimuksen teoreettis-metodologisista kysymyksistä sekä kulttuurin tuotannon ja välittymisen ongelmista kiinnostuneiden tutkijoiden tieteellistä yhteistointia.

Katarina Eskola

Suomalais-neuvostoliittolaista tiedotustutkimusta

Suomen ja Neuvostoliiton välillä allekirjoitetun Tuonnon- ja yhteiskuntatieteiden yhteistointia koskevan pitkän tähtäyksen ohjelman mukaisesti pidettiin 22.-28.5.1983 Leningradissa kolmas suomalais-neuvostoliittolainen tiedotustutkimusseminaari aiheesta "Elämäntapa - kaupunki - joukkotiedotus".

Neuvostoliiton puolelta seminaariin osallistui 23 Leningradin, Moskovan, Tallinnan ja Tarton tutkimuslaitosten ja yliopistojen edustajaa. Suomen puolelta seminaariin osallistui Tampereen yliopiston ja Joensuun korkeakoulun tutkijoista koostunut 11-henkinen valtuuskunta. Tiedotustutkijoiden lisäksi seminaariin osallistui ensimmäistä kertaa myös kaupunkisosiologeja ja elämäntavan tutkijoita molemmista maista.

Seminaarin aineisto tullaan julkaisemaan vuonna 1984 Suomessa englanniksi (Tampereen yli-

pisto, Tiedotusopin laitos) ja Neuvostoliitossa venäjäksi (Leningrad, kustantamo Nauka). Edellisen, vuonna 1981 Tampereella pidetyn yhteis-seminaarin aineisto "Social role of mass communication" julkaistiin vuonna 1982 (Tampereen yliopisto, tiedotusopin laitos, julkaisuja B, 8, 1982).

Yhteisesti hyväksytyssä muistiossa molemmat osapuolet pitävät Leningradin seminaarin tuloksia myönteisinä ja katsovat, että seminaarin aihepiiri osoittautui molemmin puolin hyödylliseksi ja se edisti Suomen ja Neuvostoliiton sosiologien yhteistyön laajentamista ja syventämistä joukkotiedotuksen ajankohtaisten ongelmien tutkimuksessa. Seminaarin ongelmakenttä luo edellytykset tieteellisten yhteyksien jatkamiselle ja kehittämiseksi.

Tulevasta yhteistyöstä sovittiin (yhdenmukaisesti TT-komitean sosiologian työryhmän suunnitelmien kanssa) muun muassa seuraavaa:

- Neljäs joukkotiedotustutkimusseminaari pidetään Suomessa Tampereella vuoden 1985 toukokuussa. Aihepiiri täsmennetään ongelma-alueen "Elämäntapa - kaupunki - joukkotiedotus" puitteissa vuoden 1984 toukokuuhun mennessä. Neljännen seminaarin päätavoitteena on yhteistyön syventäminen rinnakaistutkimusten ja mahdollisesti myös yhteistutkimusten toteuttamiseksi sovitulta ongelma-alueelta.

- Tutkijavaihtoa yhteistyöalueella pidetään välttämättömänä seminaarin ja tutkimusyhteistyön valmistelemiseksi.

- Osapuolet sopivat yhteistyöaluetta käsittelevien artikkeleiden julkaisemisesta molempien maiden tieteellisissä julkaisuissa.

- Osapuolet jatkavat suomalais-neuvostoliittolaisen joukkotiedotustutkimuksen antologian valmistelua.

Seminaarissa pidettiin neljä pääesitelmää ja 16 työryhmäesitelmää (tekstit ovat englannin kielisiä):

M.N. Mezhevits, B.M. Firsov: "Yhteiskunnallinen kehitys, sosialistinen kaupunki ja joukkotiedotus"